

Kettner, Josef, *Litva, Polsko a moskevský stát na konci 15.století*

Diplomová práce, FFUK, Ústav světových dějin, 2006, 110 s.

Vztahy mezi Litvou a Rusí se v období vrcholného středověku vyznačovaly především nepřátelským charakterem. Zatímco až do počátku 15.století měla převahu převážně litevská strana, která rozšiřovala svoje území na úkor rozdrobených ruských knížectví, následovalo v několika dalších desetiletích zklidnění poměrů, které vystřídala v letech 1486 - 1494 opět vojenská konfrontace.

Tuto první rusko-litevskou válku si vybral za téma své diplomové práce Josef Kettner. Chápe ji jako pokračování sjednocovacího procesu ruských zemí, který se v té době dovršoval pod vedením moskevského vládce Ivana III., sleduje její průběh, zásadní změny jejího charakteru, ke kterým v průběhu bojů docházelo, a také současně probíhající diplomatická jednání mezi vilenským a moskevským panovnickým dvorem. Zároveň se zabývá také širším mezinárodně politickým kontextem. Snaží se postihnout, co zaměstnávalo a ovlivňovalo vládce Litvy a Polska v době vzájemných bojů, kde nacházeli spojence, a do jaké míry byli tito spojenci svým vojenským partnerům prospěšní.

Vzhledem k tomuto obsahu rozdělil diplomant svoji práci do pěti kapitol. V první, shrnující části, jak je patrné již z názvu, nastiňuje vývoj litevského státu a ruských knížectví v předcházejícím období. V dalších třech kapitolách analyzuje jednotlivé etapy první rusko-litevské války. V poslední, páté, kapitole se věnuje uzavření míru mezi Ivanem III. a litevským velkoknížetem Alexandrem Jagellonským v roce 1494 a jeho důsledky, vedoucími k dalšímu válečnému konfliktu.

Na základě studia pramenných edicí a rozsáhlé cizojazyčné literatury nastínil diplomant průběh válečného dění i složitých diplomatických jednání. Pokusil se také zodpovědět otázku osobní zainteresovanosti Ivana III. a Kazimíra IV. Jagellonského na tomto konfliktu. Jaký podíl měl Ivan III. na zahájení bojů, které vypukly koncem roku 1486 a zpočátku měly charakter pouhých pohraničních srážek, jichž se velkoknížecí vojsko neúčastnilo? Kettner se domnívá - podle mého soudu nepochybně správně -, že Ivan III. se zatím necítil být dostatečně připraven, aby mohl přímo zaútočit proti Litvě, ale zřejmě byl iniciátorem množících se nepokojů na hranicích. Tento postoj mu zároveň dával možnost v případě nutnosti se diplomaticky před litevským vládcem ospravedlnit. Do války nespěchal ani Kazimír IV., zaměstnaný koncem 80.let osmanskou expanzí a později boji o uherské

následnictví. Diplomatické kontakty mezi Vilnem a Moskvou, jak autor dokládá, nebyly v podstatě přerušeny. Situace se podle Kettnera změnila teprve v roce 1492, kdy Kazimír zemřel, polsko-litevské soustátí se rozpadlo a na litevský trůn dosedl nepříliš silný panovník Alexandr Jagellonský. Poté vstoupil Ivan III., podporovaný svým spojencem krymským chánem Mengli-Girejem, bezprostředně do války. Po dosažení určitých vítězství vyhověl Alexandrově žádosti o mír, který Moskvě přičkl všechny válečné zisky. Mírová ujednání byla velmi křehká, období, jež následovalo, označuje autor jako "*neklidný mír*", jež roku 1500 vyústil do nového válečného konfliktu.

Diplomant zvládl zpracování vybraného tématu po obsahové, stylistické i jazykové stránce na velmi solidní úrovni. Za pochvalu stojí práce s prameny, jejich citace a výjimečně pečlivě provedený poznámkový aparát s mnoha potřebnými vysvětlujícími nebo biografickými poznámkami.

Předloženou diplomovou práci Josefa Kettnera považuji za velmi dobrou, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat jako *výbornou*
Zároveň doporučuji komisi zvážit možnost uznání této práce po jejím rozšíření jako podkladu k rigorózní zkoušce.

Praha, 7.září 2006

Dana Picková

Doc. PhDr. Dana Picková, CSc.

vedoucí diplomové práce